

دموکراسی سنخ نظام دلخواه مردم

نویسنده : دکتر بصیر کامجو

ماه اپریل 2024 میلادی

اول - پیدایی مردمسالاری در تاریخ

دموکراسی از دید ما ، نهادینه سازی گوهر حق اختیار و آزادی انسان برای انتخاب قانون و قانون گذاری ، تقسیم دادگسترانه دارایی ، مشارکت همگانی در قدرت و حاکمیت سیاسی و دولتی است .

براساس روایات تاریخی اروپایی ها : ریشه های دموکراسی برای اولین بار در آتن باستان در قرن ششم (594 - 508 قبل از میلاد) به وجود آمد . بنمایه این دموکراسی اصلاحات سولون شاعر و سیاستمدار و کلیسنس سیاست مدار آتنی بود ، که نقش سازنده در گسترش دموکراسی در قلمرو آتن داشت .

این اصلاحات به مردم ساده قدرت بیشتری داد و به ایجاد جامعه دادگرانه تر و برابرتر کمک کرد . اندیشه ها و رویکرد های فکری ایندو سیاست مدار ، بنیاد و اساس دموکراسی های پیشرفته در سراسر جهان را تشکیل می دهد .

اما تاریخ گواهی می دهد که شاهنشاهی هخامنشی ها ایران باستان (550 - 330 پیش از میلاد) به رهبری کوروش بزرگ ، نیز در قرن ششم ، موازی به روند اصلاحات یونانیان ، گونه ای از نظام دادگسترانه را که تجسم جاگیری حاکمیت قانون ، حق آزادی انتخاب ، حق آزادی مذهب ، حق آزادی ملکیت و سایر آزادی های حقوق مدنی آن زمان را در بر می گرفت در حوزه تمدنی آسیا استقرار یافته بود ، مردم آن سرزمین ، در مساحت 8 میلیون کیلومتر مربع بگونه مسالمت آمیز ، پهلوی هم زندگی می نمودند .

ما در این نوشته تقاضا و فراخواست نداریم که نظام سیاسی شاهنشاهی هخامنشیها را مبتنی بر دموکراسی قلمداد کنیم . اما استوانه کوروش یا فرمان صلح کوروش بی پرده سند تاریخی ای ست که به عنوان نخستین اعلامیه حقوق بشر در جهان امروزی شناخته می شود . که در آن آزادی مذهب ، آزادی بیان ، آزادی اجتماعات ، حرمت گذاشتن به حقوق زنان ، ممنوعیت برده داری ، برقراری عدالت ، حفظ صلح و امنیت در آن شایسته بیان گردیده است . این فرمان نشان می دهد که کوروش پادشاه عادل و خردمند بوده که به حقوق بشر و کرامت انسانی احترام ژرف می گذاشته و نمادی از صلح و دادگستری بوده است .

اساس دستگاه قدرت سیاسی کوروش نتوانست در تاریخ کهن ، دموکراسی و نظام مردمسالار را بنمایش گذارد . زیرا در رأس قدرت و حاکمیت سیاسی ، یک شاه غیر منتخب مردم قرار داشت . که گوهر حق اختیار ، انتخاب و آزادی انسان که رکن اساسی دموکراسی را تشکیل می دهد ، اسیر قدرت شاه بود . بدین اساس ما میتوانیم فراخواست داشته باشیم که کارکرد های کوروش و متن استوانه صلح وی ، تنها

بنیان ابتدایی ارزشهای مساوات و همگرایی و همزیستی انسانی را در دوره قدیم به جهان بشریت تبیین کرده است. بگونه نمونه فرناوش رام - اسرائیل می نویسد :

" در باب «عزرا» در تورات یا عهد عتیق آمده است که کوروش یهودیان را از سرزمین بندگی در بابل که بزور به آنجا رانده شده بودند، نجات بخشید و آنها را با کاروانی از سپاهیان حکومت هخامنشی راهی سرزمین اجدادی خود در بیت المقدس یهود کرد."

اما قابل یاد آوری است که اساس قدرت و دولتی ای که کوروش بر بنیاد آزادی ، انسانگرایی و مساوات گذاشت ، تداوم آن میتوانست جهان را دگرگون نماید. و آینده بشریت را بسوی رفاء و آسایش و همزیستی رهنمون گردد . مگر باتأسف این اندیشه بشر دوستانه در فرآیند زمان به سبب تهاجم پی در پی بیگانگان در سرزمین ایران بزرگ ، موجب شد که روند استقرار نظام مردمسالاری از مسیر اساسی خود تغییر جهت یابد .

ما آرزو مندیم که آروز رسیدنی خواهد بود و کشورهای همخون ای که از بدنه ایران باستان بریده شده اند ، بار دیگر در یک جغرافیایی فرهنگی و درروشنایی ارزشهای سیاسی فرمان صلح کوروش و تجارب ارزنده دموکراسی غرب در کشورهای خویش ، نظام سیاسی ای را تشکیل نمایند که پایه های قانون اساسی مردمسالار آنها تجلیگاه صلح ، امنیت ، عدالت اجتماعی و آزادی واقعی باشد .

دموکراسی بمفهوم پابندانی به : حق رای ، همترازی و همسانی در برابر قانون ، نگهداری امنیت و مصونیت و آزادی های فردی و گروهی مردم است . که در روند تاریخ خویش به فراز و نشیب های زیادی مواجه شده است. بویژه در قرن های 19 و بیستم و بیست و یکم ، با رشد فناوری پیشرفته و استفاده بری از آن در بخش کارهای حقوقی ، کسب و کار ، آموزش و پرورش ، سرگرمی ، پزشکی ، امنیت ، اینترنت ، موسیقی ، و بویژه گسترش نقش هوش مصنوعی (خودکارسازی و رباتیک ، تصمیم گیری ، تجزیه و ریشه یابی ، شخصی سازی و خلاقیت ...) به سراسر تمدن ما است. که زمینه ساز بروز ساختار های قدرت و حاکمیت سیاسی زیر نام دموکراسی و جامعه مردم سالار، توانسته در سراسر جهان گسترش یابد ، تقویت و تکوین گردد .

دوم - بنیاد راهبردی دموکراسی عبارت اند از:

انتخابات آزاد و دادگرانه : مردم حق انتخاب نمایندگان خود را در انتخابات آزاد و دادگرانه دارند.

حاکمیت قانون : همه افراد در برابر قانون برابر هستند و هیچ کس بالاتر از قانون نیست.

حاکمیت مردم : قدرت و حاکمیت در نهایت از مردم و برای مردم است .

مشارکت سیاسی : مردم حق دارند در تصمیم گیری های سیاسی و گردهمایی در همه ساختار های نظام مشارکت کنند و سهیم باشند .

آزادی های مدنی : مردم حق آزادی انتخاب ، حق آزادی بیان، آزادی گردهمایی و آزادی مذهبی و سایر آزادی های درخور شأن انسان را دارند.

سوم - گونه های مختلف دموکراسی در جهان ، از جمله :

- **دموکراسی مستقیم** : در این گونه دموکراسی، مردم به قسم مستقیم در تصمیم‌گیری‌های سیاسی مشارکت می‌کنند.

- **دموکراسی غیرمستقیم**: در این گونه دموکراسی، مردم نمایندگانی را انتخاب می‌کنند تا به جای آنها در تصمیم‌گیری‌های سیاسی مشارکت کنند.

- **دموکراسی پارلمانی**: در این گونه دموکراسی، قدرت در دست پارلمان است که بوسیله مردم انتخاب می‌شود، مانند کشور فدرال آلمان .

- **دموکراسی ریاستی**: در این گونه دموکراسی، قدرت در دست رئیس جمهور است که بوسیله مردم انتخاب می‌شود ، مانند کشور اضلاع متحده آمریکا.

چهارم - دموکراسی مزایای بسیاری دارد، از جمله:

پایداری سیاسی: دموکراسی‌ها به گونه کلی از پایداری سیاسی بیشتری نسبت به سایر نظام‌های حکومتی برخوردارند.

رویش اقتصادی : دموکراسی‌ها بقسم کلی از رویش اقتصادی بیشتری نسبت به سایر نظام‌های حکومتی کامیاب اند .

دادگستری اجتماعی: دموکراسی‌ها به گونه کلی از دادگستری اجتماعی بیشتری نسبت به سایر نظام‌های حکومتی بهره مند اند.

تقویت دموکراسی:

آموزش: آموزش مردم در مورد حقوق و مسئولیت‌هایشان در یک دموکراسی بسیار مهم است.

مشارکت مدنی: تشویق مردم به مشارکت در فعالیت‌های مدنی، مانند رای دادن، تظاهرات و عضویت در احزاب سیاسی، می‌تواند به تقویت دموکراسی کمک کند.

اصلاحات سیاسی: اصلاحات سیاسی، مانند اصلاحات انتخاباتی، می‌تواند به تقویت دموکراسی کمک کند.

آینده دموکراسی:

آتیه دموکراسی به سازه های مختلفی، مانند پیدایی فناوری‌های جدید و جهانی شدن دانش بشری ، بستگی دارد. مهم است که از دموکراسی در برابر تهدیدات، مانند پوپولیسم و اقتدارگرایی، پاسداری کنیم و جهان آزاداندیشی و مصونیت فردی و خانوادگی را در زندگی اجتماعی جاویدانه سازیم .